

SGUARDI DAL MONDO

Prato

by Jaume de Puig

foto di Fernando Guerra su gentile concessione del Comune di Prato

Res més agradable per un català que una visita a Prato. Populosa, industrial, treballadora, bella sense ésser un parc temàtic, amb peces de primer orde. Dominada per la personalitat històrica de Francesco di Marco Datini, que fa pensar amb els mercaders medievals catalans, pel seu arxiu, on hi trobem tantes dades per a la història del comerç medieval catalanoaragonès. Dominada també pel seu passat industrial, que a un català li porta a la memòria les ciutats de Sabadell i Terrassa. A Prato un català s'hi sent com a casa.

Els anys que vaig viure a França encara recollia de tant en tant l'opinió llibresca que l'Edat Mitjana era negra i obscurantista. A França l'adjectiu «moyenageux» és despectiu i s'aplica a coses debolides, definitivament intempestives i molestes. Quan entrava en contacte amb algun d'aquests constructes mentals, pensava immediatament en la catedral de Prato, en la d'Orvieto, en Pisa. M'obsessionaven sobretot els marbres verds i blancs de la catedral de Prato, a part del seu interior. El romànic italià és brillant, lluminós, acolorit, lluent. És obra de gent que tenien el cap ple de clarors, de l'alegria de viure, comunicatius, vivaços i, naturalment, competitius. Res de «moyenageux». Allò que fa veure l'Edat Mitjana com una època bàrbara, tancada i obscurantista, ha campat per l'Europa del segle XX amb molta més força i perillositat.

Jaume de Puig, storico della filosofia e studioso del pensiero catalano del Medioevo e del Rinascimento. Vicepresidente dell'Istituto d'Estudis Catalans

Per un català la Toscana és inseparable de les grans passions que han fet aquest país tal com és. La passió per la propietat de la terra, la passió política, la passió artística, la passió religiosa. En aquesta terra dos catalans hi van fer molt de mal: un fou el bisbe de Lleida, Remolins – el vostre Romolino –, l'agent d'Alexandre VI per a liquidar el fenomen Savonarola. L'altra fou Guillem de Montcada, el capità del «sacco» del 1512. Xocs passionals, esmolats i mortífers, follia humana sense compliments. Quan me'n recordo, no sé què pensar. Ara estem en temps de calma europea. Moltes vegades ha estat així, abans que esclatés una altra, l'enèsima crisi.

Avui les coses, fins i tot la violència, van per altres camins, més dissimulats. Avui, però, ens és donat d'associar-nos amb més llibertat i en marcs geogràfics més amplis. Ciutadà de Girona, que és una petitesa al costat de Barcelona, em sento còmode a Prato, no lluny de Florència, però ignorada pel 99% del ramat de turistes que va a pasturar a Florència sense rumb, amb una ignorància total de la immensa tensió que es concentra a la capital de la Toscana, des dels temps del Dant fins al moment del *fascio* a Piazza Mentana i, si es vol, fins al moment del *sindaco* Giorgio La Pira. La no-neutralitat, la bel·ligerància intrínseca de la vida toscana ha donat el relleu puixant que tenen les seves ciutats, els seus homes, les seves pedres. Prato se'm presenta com l'essència de la Toscana a escala mesurable. És una ciutat perfecta. És perfecta pels seus monuments, per les seves torres, per les obres d'art que guarda fora de la vitrina, és a dir, fent el servei al qual foren destinades – troncs, piques, tom-

bes, altars, etc. -. És perfecta, potser encara ho era més fa uns anys, per les seves dimensions, per l'alternança dels seus palaus i palauets amb habitacles més «ceto medio», pel to mitjà del seu comerç, avui amenaçat per marques i franquícies. És tan perfecta que els seus ciutadans se senten insatisfets, amenaçats pels efectes de la crisi actual, per les corrues de pròfugs de les ciutats-museu que fugen cap a les ciutats petites i fan pujar els preus dels

habitacles urbans i rurals. La història mai no és idíl·lica. La història és natural, és a dir, brusca, imparabile, salvatge, injusta. Les meravelles artístiques que guarda la ciutat de Prato han nascut enmig de tempestes polítiques i de passions humanes desfermades, sovint com llur efecte. Mai no hi ha hagut idil·li. El que hi ha hagut a Prato és sensibilitat per les coses belles, «vagheza» de coses belles, aquell sentit toscà de la insatisfacció permanent que impul-

sa a perseguir l'excel·lència, el millor, el sublim, encara que sigui enmig de bombes i de foc, de violència i d'absurd, del sentiment de la impotència i del fàstic. El resultat és la perfecció que avui podem admirar, sobre un fons d'insatisfacció permanent.

Ara que tot és propaganda i obediència cega als eslògans propagandístics, els habitants de ciutats petites i mitjanes tenim més d'un dilema: Fem venir el turisme de masses o ens en mantenim

al marge? Ens convertim en parc temàtic o ens tanquem sobre nosaltres mateixos? Reivindiquem un aeroport, un TGV, l'autostrada subterrània? Es pot aturar el flux de viatgers que roden pel món sense parar, àvids de totes les novetats superficials, àvids d'anar a menjar un gelat a Prato?

Els dilemes es poden convertir en oportunitats. Tot és fugisser en aquest món, el canvi és incessant. Ara tothom es mou, un dia potser serà més difícil, encara que la tendència és favorable a la mobilitat total. Posat a Prato, optaria

per obrir portes, multiplicar contactes, seleccionant-los, si és possible. La informació és una eina essencial per a una ciutat ambiciosa, amb objectius d'expansió. El marc europeu afavoreix els contactes multilaterals. Les grans capitals europees es relacionen de manera incessant, es copien, es reparteixen el pressupost comunitari. Tal vegada hi ha un espai per a les ciutats europees petites i mitjanes. Hauríem de pensar en una Europa en algun aspecte semblant a la Itàlia dels comuns, una Europa de ciutats. Les ciutats europees

petites i mitjanes poden emancipar-se de les seves capitals naturals i/o estatals i poden buscar complicitats i oportunitats d'una naturalesa més adequada a les possibilitats de llurs homes d'acció.

Aquesta és la clau: els homes d'acció, tant abundants al vostre país i a la vostra ciutat. Avui l'acció és transfrontera, i aquí hi ha grans oportunitats. Obertura d'informació, obertura d'ac-

ció. Aquesta podria ésser una manera de preservar la identitat i multiplicar-ne els punts forts.

Ja veieu, només de pensar una estona en Prato, hom ja s'emballa. Com m'agradaria poder anar a Prato, no per menjar-hi un gelat o per fer una visita turística de catàleg, sinó per a mantenir-hi reunions de treball, de negoci, d'organització de serveis!

Aquest és el nostre futur, si en tenim un.

